

Література:

1. A Review on the 40 Years of Existence of Data Envelopment Analysis Models: Historic Development and Current Trends / Panwar, A. et al. (2022). *Archives of Computational Methods in Engineering*, 29, 5397-5426. <http://surl.li/qzeuyp> (дата звернення 11.10.2024).
2. Dolgikh, Ya.V. (2023). Evaluation of the efficiency of agrarian institutions of higher education of Ukraine using the DEA method. *Ekonomika APK*, 30(1), 30-39. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202301030>.

УДК 378.37.09.796

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ОРГАНІЗАЦІЙНО - МЕТОДИЧНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

*Курилко М.Ф., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасні студенти - це основний трудовий резерв нашої країни, це майбутні батьки, і їхнє здоров'я та добробут є запорукою здоров'я та добробуту всієї нації. У зв'язку з цим величезну роль відіграє вивчення мотивів, інтересів і потреб сучасної молоді в заняттях фізичними вправами [1]. Процес формування інтересу до занять фізичною культурою і спортом - це не одномоментний, а багатоступеневий процес: від перших елементарних гігієнічних знань і навичок до глибоких психофізіологічних знань теорії та методики фізичного виховання. Фізична культура для

студентів з ослабленим здоров'ям має проходити з використанням здоров'якоригувальних технологій.

Формування позитивного ставлення студентів до самостійних занять фізичними вправами є водночас метою, засобом, механізмом і чинником успішності навчання студентів у галузі фізкультурної освіти [2].

За аналізом науково-методичної літератури виявляється недостатня спрямованість на вивчення умов формування позитивного ставлення студентів до самостійних занять фізичними вправами з урахуванням особливостей прояву властивостей особистості студентів, їхньої фізичної підготовленості, функціонального стану. Виникає необхідність пошуку нових форм організації, змісту та засобів формування позитивного ставлення студентів до самостійних занять фізичними вправами. У науково-методичній літературі недостатньо висвітлено та розроблено педагогічні засади фізичного виховання студентів з ослабленим здоров'ям, організацію, зміст та особливості фізичного виховання; принципи, методи навчання фізичних вправ і послідовність їх застосування; засоби, форми оздоровчої роботи та методи. А саме, розв'язання завдань реалізації індивідуального підходу до студентів, які потребують педагогічної підтримки та допомоги під час виконання вправ, практично не розглянуто повною мірою.

Метою дослідження було вивчення особливостей впливу організаційно-методичних умов побудови процесу фізичного виховання у ВНЗ на формування мотивації студентів до занять фізичними вправами.

З аналізу наукової та навчально-методичної літератури, опитування й анкетування студентів різних спеціальностей і курсів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету виявлено основні групи мотивів до самостійних занять фізичною культурою у виші: оздоровчі, руководіяльницькі, змагально-конкурентні, естетичні, комунікативні, пізнавально-розвиваючі, творчі, професійно-орієнтовані,

виховні, культурологічні, статусні, адміністративні та психолого-значущі [3].

З метою виявлення домінуючих мотивувальних чинників на заняттях фізичною культурою у студентів з ослабленим здоров'ям було проведено анкетне опитування. Для проведення досліджень використовувалися анкети змішаного типу, студенти могли обирати один або кілька варіантів відповідей.

За даними опитування студентів більшість тих, хто займається, зазначили, що вони керувалися такими мотивами:

зміцнення здоров'я - 88,6%;

отримання заліку - 74,3%;

формування красивої фігури - 51,3%;

розвиток фізичних якостей - 44,5%;

творчо пізнавальна рухова діяльність - 37,7%;

емоційна розрядка, спілкування - 14,8%;

вихованням професійно важливих якостей - 1%.

Результати соціологічного опитування студентів підтверджують, що більша частина студентів, у яких переважає адміністративна мотивація, не на належному рівні мають змогу виконати поставлену перед ними мету курсу «Фізичне виховання», тому що їхні домінуючі мотиви до занять фізичними вправами (одержання заліку) не відповідають завданню зміцнення вмотивованості занять фізичною активністю в подальшому. Високий рівень вимог, що висувається до студентів на заліку, з одного боку, стимулює їх до занять фізичними вправами впродовж навчання у виші, а з іншого - може сприяти формуванню негативної мотивації та призвести до відмови від занять фізичною культурою і спортом у будь-яких формах одразу після закінчення вивчення студентом дисципліни «Фізичне виховання».

Не останню роль для поліпшення функціонального стану ослабленого студента відіграють самостійні заняття - одна з форм організації самостійної пізнавальної діяльності, специфіка якої полягає в тому, що робота виконується індивідуально, без допомоги викладача, але виконуються відповідно до завдань викладача. Індивідуалізація занять з фізичного виховання можлива за умови врахування соціально-психологічних чинників, а не тільки результатів оцінки стану здоров'я та фізичної підготовленості студентів.

Серед чинників, що викликають невдоволення змістом навчальних занять з фізичного виховання переважна більшість студентів вказали на відсутність можливості займатися обраним видом спорту (цей чинник зазначили 38,7 % студентів). На недоліки в матеріально-технічному забезпеченні фізичного виховання (відсутність сучасного інвентарю та обладнання) вказали 40% студентів. Чинником, що викликає невдоволення заняттями з фізичного виховання, є надмірне фізичне навантаження для 13,3 % студентів, а для 10,8 % студентів навантаження на заняттях, навпаки, недостатнє.

Самостійно займаються фізичними вправами лише 18,5%. Цей факт свідчить про те, що кафедрам фізичного виховання необхідно приділяти більше уваги проблемі формування у студентів знань про методику самостійних занять фізичними вправами.

Раціонально організований процес теоретичної та методичної підготовки є чинником, що спонукає студентів до занять фізичними вправами, і дає можливість навчити їх методиці планування фізичного навантаження і контролю його ефективності в системі самостійних занять, що особливо важливо для студентів, для яких ця форма занять є найкращою.

Проведений аналіз дає змогу зробити такий висновок:

- удосконалення ціннісного ставлення до фізичного виховання можливе: на основі використання диференційованого підходу на навчальних заняттях, здійснюваного на основі вивчення мотивації тих, хто навчається, і комплексної діагностики індивідуальних та особистісних якостей студентів.

- бажання підвищити свою фізичну підготовленість висловлюють близько 90 % студентів, а активність для досягнення мети виявляють тільки половина з них;

- специфіка самостійної форми занять з фізичного виховання в групах студентів з ослабленим здоров'ям полягає в тому, що робота виконується індивідуально, без допомоги викладача, але виконується відповідно до завдань викладача.

Подальші дослідження передбачається провести в напрямі вивчення інших проблем організації навчальних занять студентів з ослабленим здоров'ям як засобів формування мотивації до здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів.

Література:

1. Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т. Ю. Круцевич. К. : Олімпійська література, 2008. Т. 1. 424 с.

2. Возний С. С. Фізіологічні основи фізичної культури і спорту Херсон, 2002.

3. Ковальчук М.М., Гоншовський В.М. Форми і зміст самостійних занять фізичними вправами студентів у вузах. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*, 2008. № 7. С. 35–39.